

TYT TARİH

Konu

En Uzun Yüzyıl - Siyasi

Anlatan
İbrahim Ulaş BALDEMİR

[instagram.com/sosyalhocamm](https://www.instagram.com/sosyalhocamm)

twitter.com/sosyalhocamm

facebook.com/sosyalhocamm

XIX.YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI'DA GENEL DURUM

Bu sayfadan
nasıl soru
çıkar?

- Osmanlı devlet adamları bu dönemde diğer dönemlere nazaran daha köklü ıslahat girişimlerinde bulunmuşlardır.
- Bu dönemde Osmanlı'yı zor durumda bırakan gelişmeler; Fransız ihtilali sonucu oluşan milliyetçilik akımı, Sanayi devrimi ile büyük devletlerin sömürge ve Pazar arayışına Osmanlı topraklarında girişmesi ve Osmanlı'nın Batı'da yaşanan gelişmeleri takip edememesidir.
- Bu dönemde Osmanlı mevcut topraklarını Denge siyaseti ile korumaya çalışmıştır.

1798-1801 OSMANLI-FRANSIZ SAVAŞI

Nedenleri:

- Fransız ihtilalinden sonra Fransa, yayılcı siyaset izlemiştir. Fransa, İtalya ve Avusturya ile yaptığı savaşları kazanmış sıra Osmanlı'dan pay almaya gelmiştir.
- Bu yüzden gözünü İngiliz sömürgelerine giden yolu kontrol altına almak istediğinden dolayı Mısır'a dikmiştir.

Gelişmeler ve Sonuçlar:

- Napolyon'un 1798'de Mısır'ı işgal etmesine İngiltere ve Rusya da tepki göstermiş ve Osmanlı'nın yanında savaşa katılmışlardır. İngiltere'ye yenilen Fransa, Osmanlı'yı barışa zorlamak için Akka kalesini kuşatmıştır.
- Cezzar Ahmet Paşa komutasındaki Nizam-ı Cedid askerleri karşısında Fransa yenilmiştir.
- Bunun üzerine Fransa ile 1801 El Ariş antlaşması imzalanmış ve Fransa Mısır'dan çekilmiştir.

Bu sayfadan
nasıl soru
çıkarm?

1804 SIRP İSYANI

Nedenleri;

- Fransız ihtilali ile yayılan milliyetçilik akımı
- Sırp topraklarının sürekli savaş alanı olması
- Avusturya ve Rusya'nın Sırları kışkırtması
- Bu nedenlerden dolayı Sırlar Kara Yorgi önderliğinde isyan ettiler.
- Osmanlı'da milliyetçilik düşüncesiyle isyan eden ilk topluluk Sırlardır.

1806-1812 OSMANLI-RUS SAVAŞI VE BÜKREŞ ANTLAŞMASI

- Osmanlı idaresinde yer alan Eflak ve Boğdan'ın Rus idaresini istemesi üzerine ve Fransa'nın da kışkırtması ile beraber Osmanlı devleti Rusya'ya savaş ilan etmiştir. Fransa bu savaşta Osmanlı safından ayrılarak Tilsit Antlaşması ile Rusya safına geçmiştir.
- Osmanlı'nın yenileceğini anlayan ve Akdeniz'de Fransa-Rusya güçlenmesinden çekinen İngiltere de Osmanlı Devleti ile Kale-i Sultani antlaşmasını imzalamıştır. Böylece İngiltere-Osmanlı ve Rusya-Fransa ittifakı oluşmuş ve yapılan savaş Rusya-Fransa ittifakı kazanmıştır. Bu savaş sırasında Nizam-ı Cedid'in İstanbul dışında olmasından faydalanan Yeniçeriler, Kabakçı Mustafa önderliğinde isyan etmiş ve III. Selim'i tahttan indirmişlerdir. Zor durumda kalan Osmanlı, barış istemek zorunda kalmıştır.

1812 Bükreş antlaşmasına göre;

- Baserabya Rusya'ya verilecek, Eflak ve Boğdan Osmanlı Devleti'nde kalacaktır.
- Osmanlı Devleti, Sırlara bazı ayrıcalıklar verecektir.

Bu sayfadan
nasıl soru
çıkar?

1820 RUM İSYANI

İsyanın nedenleri;

- Fransız ihtilalinden yayılan milliyetçilik akımı
- Avrupalı devletlerin Rumları kışkırtması
- Yunanlıların eski Bizans İmparatorluğunu yeniden kurmak istemeleri (Megalo İdea)
- Filik-i Eterya adlı cemiyetin çalışmaları

Gelişmeler:

➤ Osmanlı yönetiminin zayıflığından cesaret alan Rumlar ilk isyanı Eflak'ta çıkardılar. Burada çıkan isyan beklediği desteği bulamamıştır.

➤ Daha sonra ikinci isyan Mora'da çıkmıştır. Mora'daki isyanı kendi çabalarıyla bastıramayan Osmanlı Devleti, Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'dan yardım istemiştir. Mehmet Ali Paşa, Mora ve Girit valiliklerinin kendisine verilmesi karşılığında, oğlu İbrahim Paşa'nın komutasındaki donanmayı yardım amacıyla göndermiştir. Mora'daki isyan bir süre sindirilmişse de sonra artarak devam etmiştir. İngiltere, Fransa ve Rusya Osmanlı Devleti'nden Yunanistan'a özerklik verilmesini istemişse de Osmanlı devleti bunu kabul etmemiştir. Bunun üzerine İngiltere, Fransa ve Rusya Osmanlı Devleti'nin Navarindeki donanmasını yakmıştır. Osmanlı devletinin hem donanmasının yakılması hem de bu esnada yeniçeri ocağının kaldırılmasından dolayı zor durumda kalmış ve barış istemiştir. Prusya aracılığı ile 1829'da Edirne Antlaşması imzalanmıştır.

Edirne Antlaşması(1829):

- Yunanistan bağımsız olacaktır.
- Sırbistan'a özerklik verilecektir.
- Rus ticaret gemileri Boğazlardan serbestçe geçebilecektir.

Bu sayfadan
nasıl soru
çıkar?

1833 MISIR MESELESİ VE KÜTAHYA ANTLAŞMASI

Bu sayfadan
nasıl soru
çıkar?

- Osmanlı Devleti, Rum isyanını bastırmak için Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'dan yardım istemiş ve Mehmet Ali Paşa bu yardım karşılığında Mora ve Girit valiliklerini istemişti.
- Rum isyanında Mora elden çıkınca Mehmet Ali Paşa Girit valiliğini ve Oğlu İbrahim Paşa için ise Suriye valilikleri isteyince bu istekleri II. Mahmut tarafından reddedilmiştir.
- Bunun üzerine Mehmet Ali Paşa isyan etmiş ve ordusuyla beraber Kütahya civarına kadar gelmiştir. Zor durumda kalan padişah II. Mahmut İngiltere ve Fransa'dan yardım istemiş ancak talep görmeyince "Deniz'e düşen yılanı sarılır" misali ezeli düşmanı Rusya'dan yardım istemiştir.
- Rusya, Boğazlardan asker geçirme ümidiyle donanmasını yardım amaçlı olarak İstanbul'a göndermiştir. İngiltere ve Fransa bu durumdan rahatsızlık duyarak Mısır üzerinde baskı kurmuş ve Mehmet Ali Paşa'yı Kütahya Antlaşmasını imzalamaya zorlamıştır.

Kütahya Antlaşması(1833):

- Mehmet Ali Paşa'ya, Girit ve Mısır valiliklerinin yanı sıra Şam valiliği de verildi.
- Oğlu İbrahim Paşa'ya Cidde ve Adana valilikleri verildi.

1833 HÜNKAR İSKELESİ ANTLAŞMASI

II. Mahmut, Mısır Valisi'nin oluşturduğu bu kriz ortamında İngiltere ve Fransa'ya güvenilmeyeceğini görmüştür. Öte yandan Mısır Valisi'nin tehditlerine karşı bir güvence arayışı içine de girmiştir. Bu sebeptendir ki Rusya'nın desteğini devam ettirmek amacıyla Rusya ile Hünkâr İskelesi(1833) antlaşmasını imzalamıştır.

Bu antlaşmaya göre;

- Osmanlı Devleti bir saldırıya uğrarsa masrafları karşılanmak şartıyla Rusya, Osmanlı Devleti'ne yardım edecektir.
- Rusya bir saldırıya uğrarsa Osmanlı Devleti, Boğazları Rusya'nın savaştığı devlete kapatacaktır. Antlaşma 8 yıl geçerli olacaktır.

1838 BALTA LİMANI ANTLAŞMASI

- Mısır valisinin tekrar saldıracağından korkan,Ruslara da güvenmeyen ve ayrıca Mısır sorununun çözümünde İngiltere'nin de desteğini almak isteyen II.Mahmut, İngiltere ile Balta Limanı antlaşmasını imzalamıştır.
- Bu antlaşma ile İngiliz tüccarlar, hiçbir kısıtlama olmadan, her tür malı Osmanlı topraklarında hem iç hem de dış ticaret amacıyla alıp satabileceklerdir.

**Bu sayfadan
nasıl soru
çıkar?**

1840 NİZİP BOZGUNU VE LONDRA KONFERANSI

- Kütahya Antlaşması tarafları memnun etmemiştir. Kavalalı, 1838'de Osmanlı Devleti'ne ödemekle yükümlü olduğu vergileri yollamamış hatta padişah II. Mahmut'u tahttan indirip Osmanlı tahtına oturmak için ordusuyla harekete geçmiştir. Bu olay üzerine II. Mahmut, Kavalalıya savaş ilan etmiş ve Nizip'te yapılan savaşı Kavalalı kazanmıştır. Bu olaydan sonra II. Mahmut ölmüş yerine Abdülmecid gelmiştir. İngiltere ve Fransa, Rusya'nın yeniden İstanbul'a gelmesini önlemek için olaya müdahale etmiş ve Londra'da bir konferans toplanmasını sağlamışlardır.
- Osmanlı, İngiltere, Rusya, Avusturya ve Prusya'nın da katıldığı bu konferansın sonunda 1840 Londra antlaşması imzalanmıştır.

Bu antlaşmaya göre;

- Mısır hukuki yönden Osmanlı Devleti'ne bağlı kalacak ama Mısır Valiliği babadan oğula geçecektir. (Hidivlik Statüsü)
- Suriye, Adana ve Girit Osmanlı yönetimine bırakılacaktır.

Bu sayfadan
nasıl soru
çıkar?

1841 LONDRA BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİ

Rusya'nın Hünkâr iskelesi antlaşması ile Boğazlar üzerinde kazandığı hak, Avrupalı devletleri rahatsız etmiştir. Bu sebeple antlaşmasının 8 yıllık süresinin bitmesiyle Boğazların geleceğine ilişkin önemli kararlar almak üzere Londra'da bir konferans toplanmıştır. Konferansa katılan İngiltere, Fransa, Rusya, Avusturya, Prusya ve Osmanlı Devleti arasında Londra Boğazlar Sözleşmesi imzalanmıştır.

Bu sözleşmeye göre;

- Boğazlar, Osmanlı Devleti'nin yönetiminde kalacaktır.
- Boğazlar, barış döneminde tüm devletlerin savaş gemilerine kapalı, ticaret gemilerine açık olacaktır.
- Osmanlı Devleti herhangi bir devletle savaş halinde olursa Boğazları istediği devletin savaş gemilerine açabilecektir.

Bu sayfadan
nasıl soru
çıkar?

1853-1856- OSMANLI-RUS SAVAŞI (KIRIM SAVAŞI)

Nedenler:

Avusturya'ya karşı ayaklanan Macar mültecilerin Osmanlı topraklarına sığınmasına Rusya'nın tepki göstermesi, Fransa'nın Katolikliğinin, Rusyanın ise Ortodoksluğunun koruyucusu olarak Kudüs'te daha fazla güç elde etme isteği

Gelişmeler:

Rusya'nın isteklerinin Osmanlı tarafından reddedilmesi üzerine ilk olarak Eflak ve Boğdan'ı işgal etmiştir. Rusya'nın bu şekilde ilerlemesinden rahatsız olan Avusturya, İngiltere ve Fransa Osmanlı Devleti'nin yanında savaşa katılmıştır. İngiltere ve Fransa donanmalarının Boğazlardan geçerek Osmanlı'ya yardım edeceğini öğrenen Rusya, Boğazlar Sözleşmesi'nin ihlal edildiğini söyleyerek Sinop'ta bulunan Osmanlı donanmasını yakmıştır. İngiltere ve Fransa bunun üzerine donanmasını Karadeniz'e çıkartarak Rus liman ve tersanelerini bombalamıştır. Rusya zor durumda kalmış ve barış talebinde bulunmuş ve Paris antlaşması imzalanmıştır.

Paris antlaşmasının maddeleri ve önemi:

- Osmanlı Devleti Avrupa devleti sayılacak, Avrupa hukukunda faydalanabilecek ve toprak bütünlüğü Avrupalı devletlerin garantisi altında olacaktır.
- Karadeniz tarafsız hale getirilecek tüm devletlerin ticaret gemilerine açık fakat savaş gemilerine kapalı tutulacaktır.
- Osmanlı Devleti ve Rusya, Karadeniz kıyılarında tersane ve donanma bulundurmayacaktır.
- Boğazlar, 1841 Londra Sözleşmesine göre yönetilecek, bütün devletlerin savaş gemilerine kapatılacaktır.
- Eflak ve Boğdan iç işlerinde serbest, dış işlerinde Osmanlı Devleti'ne bağlı kalacaktır.

Bu sayfadan
nasıl soru
çıkar?

1877-1878 OSMANLI-RUS SAVAŞI (93 HARBİ)

Nedenleri

- Balkan bunalımından sonra toplanan Tersane (İstanbul) konferansında Osmanlı Balkan ülkeleriyle alakalı olan şartları kabul etmemesi (Osmanlı bu savaşta aleyhine bir karar çıkmaması için I. Meşrutiyet'i ilan etmiştir.)
- Rusların sıcak denizlere inme isteği ve Rusların Ortodoksları himaye etmesi

Gelişmeler:

- Osmanlı Devleti'nin Tersane ve sonrasında toplanan Londra konferanslarında çıkan kararları kabul etmeyince Rusya, Osmanlı devletine savaş ilan etmiş ve iki koldan saldırıya geçmiştir. İngiltere ilk defa bu savaş sırasında Osmanlı toprak bütünlüğünü koruma politikasından vazgeçmiştir.
- Ruslar Plevne'ye kadar gelmiş ve burada Gazi Osman Paşa Rus ordusuna karşı Plevne'de önemli başarılar elde etse de 4 ay sonra şehri teslim etmek zorunda kalmıştır .Bu yüzden kendisine “Plevne Kahramanı” unvanı verilmiştir. Rusların Çatalya'ya doğru ilerlediğini gören Osmanlı Devleti, barış istemek zorunda kalmıştır. Ayastefanos Antlaşması imzalanmıştır. Ancak...

Berlin Antlaşması(1878)

- Sırbistan, Karadağ, Romanya bağımsız olacaktır.
- Bulgaristan 3'e ayrılacak ve asıl Bulgaristan Osmanlı'ya bağlı olacak.
- Doğubeyazid Osmanlı'ya geri verilecek. Elviye-i Selase adı verilen Kars, Ardahan, Batum Ruslar'a verilmiştir.
- Girit ve Ermenilerin yaşadığı yerlerde Islahatlar yapılacaktır.1878'de Halepa Fermanı ile Girit'te yaşayan Rumlara imtiyaz verildi.
- Bosna-Hersek Osmanlı toprağı sayılacak ancak yönetimi geçici olarak Avusturya'ya bırakılacaktır.

Bu sayfadan
nasıl soru
çıkar?

GEÇEN DERS ÇÖZÜM

III. Selim Dönemi'nde yapılan,

- I. Meclisimeşveret'in oluşturulması,
- II. Reis-ül küttâb'ın ve kalemiyenin yönetimde etkin hâle getirilmesi,

III. Avrupa başkentlerinde daimi elçilikler kurulması

yeniliklerinden hangilerinin, Avrupa'daki gelişmeleri takip etmek ve diplomasiyi canlandırmak amacıyla gerçekleştirildiği söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

SIRA SİZDE

Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi doğru olarak verilmiştir?

- A) Tanzimat Fermanı - II. Abdülhamit
- B) I. Meşrutiyet - II. Mahmut
- C) İlk dış borç - Kırım Savaşı
- D) Fransız İhtilali - İmparatorlukların kurulması
- E) Mısır Sorunu - Küçük Kaynarca Antlaşması